

یادداشت رفع مسئولیت: تحلیل حاضر فقط برای اهداف معلوماتی بوده و جایگزینی برای مشوره حقوقی حرفه ای نیست. این تحلیل با بی طرفی، حسن نیت و با استفاده از معلوماتی که در زمان تهیه سند در دسترس نویسندگان آن قرار داشته، تهیه شده است. معلومات مندرج این سند ممکن بدون اطلاع قبلی تغییر کند و نمی توان کامل بودن یا صحت محتویات آن را تضمین کرد. ما به همه خوانندگان اکیداً توصیه می کنیم که برای هر مسئله حقوقی خاص با مشاور حقوقی متخصص در زمینه مشورت کنند.

تحلیل اسناد تقنینی امارتی

1. عنوان سند:

گزارش مختصر نشست رؤسای منابع بشری تمامی وزارت ها و ادارات مستقل با عالیقدر امیرالمؤمنین شیخ القرآن و الحدیث مولوی هبت الله آخندزاده

2. مقدمه:

الف) مبنای این سند

مبنای این سند را هدیای رهبر «نظام کنونی» به رؤسای منابع بشری وزارت ها و ادارات مستقل در نشست روز سه شنبه مؤرخ 17 جمادی الثانی سال 1444 ه.ق، تشکیل می دهد.

ب) خلاصه این سند

رؤسای منابع بشری ادارات امارتی به تاریخ 17 جمادی الثانی سال 1444 ه.ق/10 جنوری 2023م، با رهبر «نظام کنونی» ملاقات نمودند. رهبر «نظام کنونی» در این جلسه روی موضوعات مختلف صحبت کردند و برای رؤسای منابع بشری هدیای لازم دادند. تمام این موضوعات موضوع تحلیل حاضر نیست بلکه ما در صدد تحلیل آن قسمت از گفته های رهبر «نظام کنونی» هستیم که در این مجلس گفت: «تمام قوانین و مقرره های جمهوریت لغو است، چون اسلام و شریعت آنها را لغو کرده است. حتا به یک فرمان کوچک ضرورت نیست که قوانین و مقرره های جمهوریت را لغو کند، چون شریعت قبلاً آنها را لغو کرده است»¹

¹ - هدایت شماره (15) عالیقدر امیر المؤمنین حفظه الله، گزارش مختصر نشست عالیقدر امیرالمؤمنین شیخ الحدیث هبت الله آخندزاده با رئیس منابع بشری تمامی وزارتخانه ها و ادارات مستقل، 20 جدی 1401 ه. مکان نشست: قندهار، گزارش نویس: مولوی احمد شاه شاکر رئیس منابع بشری وزارت مالیه.

این سند توسط سازمان انکشاف حقوقی بین المللی (IDLO) برای ابتکار عمل دیده بان حاکمیت قانون افغانستان (ARLO) تهیه شده است. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد ARLO، لطفاً به وب سایت ما به آدرس www.arlo.online مراجعه کنید.

یادداشت رفع مسئولیت: تحلیل حاضر فقط برای اهداف معلوماتی بوده و جایگزینی برای مشوره حقوقی حرفه ای نیست. این تحلیل با بی طرفی، حسن نیت و با استفاده از معلوماتی که در زمان تهیه سند در دسترس نویسندگان آن قرار داشته، تهیه شده است. معلومات مندرج این سند ممکن بدون اطلاع قبلی تغییر کند و نمی توان کامل بودن یا صحت محتویات آن را تضمین کرد. ما به همه خوانندگان اکیداً توصیه می کنیم که برای هر مسئله حقوقی خاص با مشاور حقوقی متخصص در زمینه مشورت کنند.

ج) ساحه تطبیق این سند: تمام مخاطبین قانون.

د) نهاد های مسئول تطبیق کننده این سند: تمام نهادهای امارتی.

3. شرح و تحلیل این سند:

الف) موارد مبهم در این سند

ذکر موضوع لغو قوانین و مقررهای زمان جمهوریت ضمن هدایات شفاهی رهبر «نظام کنونی» که جنبه تقنینی دارد، برای حقوق دانان و تحلیل گران مسائل حقوقی و قانونی پرسش برانگیز شده است که آیا هدایات شفاهی رهبر «نظام کنونی» - از لحاظ حقوقی - عین الزامیت هدایات کتبی او که بنام «فرمان» صادر می شود را دارد یا خیر؟

در پاسخ به این سوال باید گفت که عملکرد ادارات اماراتی در رابطه قوانین قبلی متفاوت است، توضیح اینکه بعضی عملکردهای ادارات، مطابق با قوانین قبلی انجام می گیرد اما برخی دیگر مطابق با آن انجام نمی گیرد.

❖ عملکردهایی که مطابق با قوانین قبلی انجام می شود، به گونه مثال قرار ذیل است:

- تشکیلات اداری (وزارتها، واحدهای ثانوی وزارت در ولایات، ریاستهای مستقل و غیره، و اجراءات اداری آنها، طوری که در قوانین قبلی تنظیم شده است به پیش می روند.
- امور مربوط به کارکنان خدماتی ملکی، حقوق و امتیازات شان، امور مربوط به شاروالی، از قبیل استملاک، اعمار و غیره، و امور مربوط به مالیات و محصولات گمرکی، امور مربوط به تحصیلات عالی، کار و امور اجتماعی، صحت، معارف و غیره سکتورها، هر یک طبق قانون مربوطه خود که در نظام قبلی نافذ بود به پیش می رود.
- حتی اجراءات شکلی محاکم از قبیل نحوه تقدیم عرائض، ثبت دعوی، جلب، تشکیل جلسات، میعادهای استئناف طلبی و فرجام خواهی و امثال آنها طبق قوانین قبلی به پیش می رود.

این سند توسط سازمان انکشاف حقوقی بین المللی (IDLO) برای ابتکار عمل دیده بان حاکمیت قانون افغانستان (ARLO) تهیه شده است. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد ARLO، لطفاً به وب سایت ما به آدرس www.arlo.online مراجعه کنید.

یادداشت رفع مسئولیت: تحلیل حاضر فقط برای اهداف معلوماتی بوده و جایگزینی برای مشوره حقوقی حرفه ای نیست. این تحلیل با بی طرفی، حسن نیت و با استفاده از معلوماتی که در زمان تهیه سند در دسترس نویسندگان آن قرار داشته، تهیه شده است. معلومات مندرج این سند ممکن بدون اطلاع قبلی تغییر کند و نمی توان کامل بودن یا صحت محتویات آن را تضمین کرد. ما به همه خوانندگان اکیداً توصیه می کنیم که برای هر مسئله حقوقی خاص با مشاور حقوقی متخصص در زمینه مشورت کنند.

❖ عملکردهایی که مطابق با قوانین قبلی صورت نمی گیرد، اصدار احکام است؛ قضات حین رسیدگی به دعوی و اصدار حکم، هیچ اشاره ای به قوانین قبلی نمی کنند، مانند قانون مدنی، قانون اصول محاکمات مدنی، اصولنامه تجارت، قانون اصول محاکمات تجارتي، کود جزاء، قانون اجراءات جزائی و سایر قوانینی که جرم و جزاء را تنظیم کرده است.

❖ جزء (1) مصوبه شماره (9) مؤرخ 1443/4/2 هـ ق- 1400/8/17 هـ ش کابینه نظام کنونی، در مورد بازنگری قوانین حکومت قبلی چنین مشعر است: (وزارت ها و ادارات امارتی مؤظف اند، آنعده قوانین، فرامین، طرزالعمل ها و لوایح حکومت قبلی را که مشکل شرعی و اداری داشته باشند مشخص و گزارش مکمل آن را به جلسه کابینه ارایه نمایند.)
در رابطه به این مکتوب باید گفت که:

اولاً: کلمه "آنعده قوانین، فرامین،" چنین افاده می کند که تمام قوانین مشکل شرعی ندارند بلکه عده ای از قوانین مشکل شرعی دارند که باید مشخص شوند و گزارش آن به جلسه کابینه ارائه گردد. ثانیاً: بررسی مطابقت کل قوانین، فرامین، طرزالعمل ها و لوایح حکومت قبلی، یک کار بسیار وسیع و زمانگیر است، بناء تا زمانی مشکل شرعی قوانین مشخص می گردد، تکلیف در برابر این قوانین چیست؟

ثالثاً: در حالی که بررسی مطابقت قوانین، فرامین، طرزالعمل ها و لوایح حکومت قبلی با شریعت اسلامی یک کار تخصصی است، آیا هر وزارت و اداره امارتی خواهد توانست این کار را انجام دهد، یا این کار نیاز به اشخاصی دارد که هم در امور شرعی و هم در امور قانونی تخصص، ظرفیت و توانایی کافی داشته باشند و در قالب کمیته های مختلف (حسب موضوع هر قانون) تحت نظارت "کمیته عالی بررسی مطابقت قوانین با شریعت اسلام" جمع شوند و این بررسی را طوری که ایجاب می کند انجام دهند؟

این سند توسط سازمان انکشاف حقوقی بین المللی (IDLO) برای ابتکار عمل دیده بان حاکمیت قانون افغانستان (ARLO) تهیه شده است. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد ARLO، لطفاً به وب سایت ما به آدرس www.arlo.online مراجعه کنید.

یادداشت رفع مسئولیت: تحلیل حاضر فقط برای اهداف معلوماتی بوده و جایگزینی برای مشوره حقوقی حرفه ای نیست. این تحلیل با بی طرفی، حسن نیت و با استفاده از معلوماتی که در زمان تهیه سند در دسترس نویسندگان آن قرار داشته، تهیه شده است. معلومات مندرج این سند ممکن بدون اطلاع قبلی تغییر کند و نمی توان کامل بودن یا صحت محتویات آن را تضمین کرد. ما به همه خوانندگان اکیداً توصیه می کنیم که برای هر مسئله حقوقی خاص با مشاور حقوقی متخصص در زمینه مشورت کنند.

رابعاً: در مکتوب شماره 197/512 مؤرخ 1400/10/9 هـ.ق، وزارت عدلیه به امضای مولوی عبدالحکیم شرعی صادر گردیده، چنین نگاشته شده است: «از حکم مصوبه فوق الذکر [جزء (1) مصوبه شماره (9) مؤرخ 1443/4/2 هـ ق - 1400/8/17 هـ ش] کابینه امارت اسلامی افغانستان چنین استنباط می گردد، آنعه قوانینی که مشکل شرعی و اداری نداشته باشند نافذ و مرعی الاجرا می باشند.» این مکتوب به صراحت حکم می کند که تمام قوانین جمهوریت ملغی نیست.

نتیجه:

با توجه به مواردی که در بالا ذکر شد، به این نتیجه می رسیم که قوانین، فرامین، طرزالعمل ها و لوایح حکومت قبلی، از حیث ملغی بودن یا نافذ بودن، در یک وضعیت نا معلوم قرار دارند.

(ب) همخوانی یا عدم همخوانی این سند (لغو قوانین) با سایر اسناد امارتی مشابه:

این سند با جزء (1) مصوبه شماره (9) مؤرخ 1443/4/2 هـ ق - 1400/8/17 هـ ش کابینه، و با مکتوب شماره 197/512 مؤرخ 1400/10/9 هـ.ق، وزارت عدلیه که هر دو سند در بالا ذکر گردید، همخوانی ندارد، زیرا مصوبه کابینه حکم بر لغو تمام قوانین جمهوریت نمی کند بلکه عده ای از قوانین جمهوریت را قابل بررسی می داند، و به همین ترتیب وزارت عدلیه قوانینی که مشکل شرعی و اداری ندارد را نافذ و مرعی الاجرا می داند»

4. تأثیرات احتمالی:

1- تأثیرات احتمالی مثبت بر مخاطبان

این سند زمانی تأثیر مثبت وارد می کند که کمیته های اختصاصی جهت بررسی مطابقت قوانین با شریعت اسلامی تشکیل شود، و اگر تشکیل شده است باید توسعه یابد و در کار آنها تسریع به عمل آید تا مخاطبان به حقوق شرعی و قانونی خویش نایل شوند و به وجائب و مسئولیت های شرعی و قانونی خود عمل کنند.

این سند توسط سازمان انکشاف حقوقی بین المللی (IDLO) برای ابتکار عمل دیده بان حاکمیت قانون افغانستان (ARLO) تهیه شده است. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد ARLO، لطفاً به وب سایت ما به آدرس www.arlo.online مراجعه کنید.

یادداشت رفع مسئولیت: تحلیل حاضر فقط برای اهداف معلوماتی بوده و جایگزینی برای مشوره حقوقی حرفه ای نیست. این تحلیل با بی طرفی، حسن نیت و با استفاده از معلوماتی که در زمان تهیه سند در دسترس نویسندگان آن قرار داشته، تهیه شده است. معلومات مندرج این سند ممکن بدون اطلاع قبلی تغییر کند و نمی توان کامل بودن یا صحت محتویات آن را تضمین کرد. ما به همه خوانندگان اکیداً توصیه می کنیم که برای هر مسئله حقوقی خاص با مشاور حقوقی متخصص در زمینه مشورت کنند.

2- تأثیرات احتمالی منفی بر مخاطبان

لغو تمام قوانین، فرامین، مقررات، لوائح و طرز العمل های جمهوریت بدون اینکه مشخص گردد که کدام آنها مشکل شرعی دارد و کدام آنها ندارد، و بدون اینکه قوانین بدیل جای قوانین ملغی شده را پر کند، کشور را در یک خلای قانونی قرار می دهد، و تأثیرات منفی آن، مخاطبان را متضرر می سازد.

5. اشکالات و راه های حل:

لغو تمام قوانین، فرامین، مقررات، لوائح و طرز العمل های جمهوریت بدون موجودیت قوانین جایگزین، کشور را در خلای قانونی قرار می دهد و بی عدالتی را به وجود می آورد که شریعت اسلامی آنرا شدیداً منع کرده است. راه حل این است که:

1- "کمیته های اختصاصی بررسی مطابقت قوانین با شریعت اسلامی" هرچه عاجل تشکیل گردد، و قوانین بررسی شده سریعاً به رهبر "نظام کنونی" جهت توشیح ارسال گردد، و قوانین توشیح شده هر چه عاجل در سایت قوانین وزارت عدلیه به نشر برسد تا همگان به آن دسترسی داشته باشند.

2- "کمیته های اختصاصی بررسی مطابقت قوانین با شریعت اسلامی" باید مرکب از متخصصین امور شرعی و متخصصین امور قانونی باشد.

3- کمیته های اختصاصی مذکور باید یگانه مرجع با صلاحیت برای بررسی مطابقت قوانین با شریعت باشد، و این کار نباید به عموم وزارت ها و ادارات واگذار گردد، تا از عملکرد های متضاد در این عرصه جلوگیری شود.

6. اسناد مرتبط به سند تحلیل شده در وب سایت آرلو:

این سند توسط سازمان انکشاف حقوقی بین المللی (IDLO) برای ابتکار عمل دیده بان حاکمیت قانون افغانستان (ARLO) تهیه شده است. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد ARLO، لطفاً به وب سایت ما به آدرس www.arlo.online مراجعه کنید.